

Цитування:

Квецко О. Я. Принципи хореографічної освіти в початкових мистецьких закладах. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021. № 4. С. 113-117.

Квецко Ольга Ярославівна,
викладач-методист, голова Циклової комісії
хореографічних дисциплін
Фахового коледжу культури і мистецтв
(м. Калуш)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3419-4993>
kvetsko7574-1@tanu.pro

Kvetsko O. (2021). Principles of choreographic education in primary art institutions. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 4, 113-117 [in Ukrainian].

ПРИНЦИПИ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В ПОЧАТКОВИХ МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ

Метою роботи є визначення основних принципів хореографічної освіти в початкових мистецьких закладах. **Методологія.** У роботі використані методи аналізу і синтезу. На основі аналізу проведених занять з різними віковими категоріями дітей на базі хореографічного відділу Калуської дитячої музичної школи Івано-Франківської області визначено основні принципи хореографічної освіти, які сприяють вдосконаленню та розвитку виконавської майстерності дітей, творчого мислення, виховують дисциплінованість та естетичний смак, а найголовніше – любов до танцю. Метод синтезу дозволив визначити основні критерії викладання хореографії для дошкільнят. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що вперше було комплексно досліджено основні принципи освіти а уроках хореографії. У роботі проаналізовано тенденції розвитку хореографічної освіти в початкових мистецьких закладах; визначено поняття «дитяча хореографія» як одну із основ формування танцювальних здібностей та «фундамент» для подальшого розвитку дітей в напрямі хореографічного мистецтва; зроблено спробу охарактеризувати педагогічні завдання викладача хореографії з різними віковими категоріями дітей з використанням новітніх методів та прийомів навчання. Досліджено, що новітні інформаційні технології в галузі хореографічного мистецтва дозволяють: посилити результативність знань дітей; створити позитивне враження на уроках з хореографії; забезпечити високу освітню різноманітність; підвищити успішність; вдосконалити виконавську майстерність; раціонально організувати навчальні показники; збільшити навчальні досягнення. **Висновки.** Автором підсумовано, що використання новітніх методів та прийомів навчання хореографії приведе до високої успішності, підвищення виконавських здібностей, що дозволить в майбутньому визначити шлях дітей в подальшу професійну хореографічну освіту.

Ключові слова: дитяча творчість, танець, виконавська майстерність, дидактичні вимоги, методика викладання.

Kvetsko Olga, Lecturer-Methodologist, a Head of the Cycle Commission of Teachers of Choreographic Disciplines, Professional College of Culture and Arts (Kaluch)

Principles of choreographic education in primary art institutions

The purpose of the article is to determine the basic principles of choreographic education in primary art institutions. **Methodology.** The methods of analysis and synthesis are used in the work. Based on the analysis of classes with different age groups of children on the basis of the choreographic department of Kaluga Children's Music School of Ivano-Frankivsk region identified the basic principles of choreographic education, which contribute to the improvement and development of children's performance, creative thinking, discipline and aesthetic taste to dance. The method of synthesis allowed us to determine the main criteria for teaching choreography for preschoolers. **The scientific novelty** of the work is that for the first time the basic principles of education and choreography lessons were comprehensively studied. The paper analyzes the trends in the development of choreographic education in primary art institutions; the concept of "children's choreography" is defined as one of the bases of formation of dancing abilities and "foundation" for further development of children in the direction of choreographic art; It is investigated that the newest information technologies in the field of choreographic art allow: to strengthen the efficiency of knowledge of children; create a positive impression in choreography lessons; provide high educational diversity; increase success; to improve performing skills; rationally organize educational indicators; increase academic achievement. **Conclusions.** The author concludes that the use of the latest methods and techniques of teaching choreography will lead to high success, increase performance, which will determine in the future the path of children to further professional choreographic education.

Keywords: children's creativity, dance, performing skills, didactic requirements, teaching methods.

Актуальність теми дослідження. Підростає покоління вносить свої корективи в організацію та процес мистецької освіти, яка повинна задовольняти потреби учнів у всіх ланках планування роботи, а також забезпечувати виховний процес, змінюючи світогляд дитини. Правильний підхід до викладання уроків хореографії забезпечить розвиток особистості дитини, реалізує всі мистецькі навички та вміння, розкриє індивідуальність. На сьогодні є безліч методик, які використовують викладачі хореографії на базі початкових мистецьких закладів. Починаючи з дітей дошкільного віку і до старших класів, використовуються різні підходи, щоб забезпечити активний розвиток дитини на кожному етапі формування танцівника. Така робота вимагає досконалого на систематичного використання дидактичних вимог для забезпечення цілісної системи викладання уроків хореографії [11, 59]. Створення сприятливих умов для творчого розвитку на дітей у сфері початкової мистецької освіти є найбільш актуальною проблемою сьогодення. Цьому сприяють навчально-методичне забезпечення кожного уроку, використання навчальних програм та інноваційні методи хореографічної освіти, музичний супровід уроку, який має важливе значення для розвитку слухово-ритмічного сприйняття дітей. Більшість методик використовуються для роботи у фаховій передвищій та вищій мистецькій освіті, а ось визначення основних принципів хореографічної освіти саме в початковій мистецькій школі має паліативний характер [8, 104–105; 12, 2; 13, 15–17].

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема формування хореографічної освіти в початкових мистецьких закладах на сьогодні розглядається як з точки зору сучасної педагогіки, яка виокремлює оптимальні шляхи розвитку мистецької освіти дітей в Україні, так і з боку хореографічної освіти, яка закладає важливий фундамент у формування майбутніх танцівників. Аналіз дослідження цієї проблематики дозволяє виділити такі основні напрямки роботи:

– мистецько-педагогічна – дозволяє визначити дидактичні форми проведення занять з різними віковими категоріями дітей, які окреслені в працях А. Шевчук [6, 155], А. Тараканової [5, 23];

– теоретично-практична – визначає основні критерії роботи на заняттях з хореографії (класичний танець, народно-сценічний танець, український танець,

сучасний танець), які зосереджені в працях Г. Березової [1, 14], О. Плахотнюка [4, 57], О. Кузика [3, 10];

– практична – систематизує зразки танців, які використовуються хореографами при постановчій роботі, серед них А. Тараканова [5, 153], О. Голдріч [2, 232].

Таким чином, всі напрями роботи з цього дослідження дозволяють визначити основні чинники, які зосереджуються на принципах хореографічної освіти в початкових мистецьких закладах.

Метою дослідження є визначення основних принципів хореографічної освіти в початкових мистецьких закладах.

Виклад основного матеріалу. Процеси організації та навчання в початкових мистецьких закладах спрямовані на розвиток та виховання обдарованих дітей в умовах сьогодення. Основні поняття, принципи, мета, завдання хореографічної освіти мають своє особливе значення на кожному етапі розвитку дитини, починаючи з трьох років, хоча більшість викладачів схиляються до віку з шести років. Початкова ланка хореографічної освіти в початкових мистецьких закладах – підготовча група (діти віком 5-7 років). На думку автора статті, така вікова категорія дітей є особливою і має інші підходи до викладання, оскільки в цей період закладаються основи хореографічного виховання, а фізичне навантаження повинне бути в межах елементарних простих форм, яке активізується за допомогою використання ігрових методів навчання. Тому хореографія для цієї вікової категорії носить назву «дитяча хореографія». Вона відповідає всім віковим особливостям психічного розвитку дитини дошкільного віку, де провідною діяльністю є ігрова форма [6, 155].

На уроках хореографії з дітьми віком 7-9 років потрібно розвивати виконавську майстерність також в ігровій формі, але з додаванням складніших елементів хореографії, які дозволять сприймати танцювальні рухи та образи на їхньому світоглядному рівні, розвивати знання, поняття практичної діяльності хореографічного виконавства. Тільки робота з викладачем та робота в класі з однолітками допоможе дитині досягнути певних результатів та розвинути не тільки виконавські здібності, але й дисциплінованість. Викладач хореографії повинен спланувати подачу практичного матеріалу згідно зі спеціальною програмою, яка характерна для цієї вікової категорії дітей [5, 23].

Діти віком 10-12 років вже розуміють складність та вимогливість до обраного напрямку хореографії. На цьому етапі відбувається зміцнення сили та рухливості всього кістково-м'язового апарату, формується інший світогляд, який має інші пріоритети. Якщо викладач хореографії буде дотримуватись програмових вимог, правильно та вмотивовано подавати фізичне навантаження на м'язи, то діти в такому віці повинні мати вже навички віртуозної техніки (прості форми), які в старших класах ускладнюються та доповнюються складними елементами.

Складніші форми хореографічного мистецтва можна використовувати в старших класах (діти віком 12-14 років). Якщо дитина систематично займається з п'яти років, то в 5-6 класі хореографічного відділу початкових мистецьких закладів рівень виконавської майстерності досить високий. Згідно програмових вимог деякі початкові мистецькі заклади на хореографічних відділеннях навчаються 6 або 8 років, тому, працюючи згідно навчальної програми, кожен викладач хореографії має дотримуватись поетапності та систематичності у своїй викладацькій роботі, що забезпечить в майбутньому хороші результати успішності учнів. Використання всіх форм на уроках хореографії визначають основні принципи хореографічної освіти [6, 156]:

- принцип сенситивності дошкільного віку для музично-рухового розвитку, єдності розвитку, освіти, виховання і навчання;
- принцип ампліфікації дитячого розвитку;
- принцип природовідповідності, актуалізації дитячої активності;
- принцип практичної діяльності як чинника загального і, зокрема, мистецького розвитку дитини – суб'єкта цієї діяльності;
- принцип єдності культури і освіти, орієнтування на національні пріоритети освіти дітей в Україні;
- принцип використання мистецько-педагогічного потенціалу хореографії задля розвитку особистості;
- принцип орієнтування на українські та світові хореографічні цінності;
- принцип комплексності мистецько-практичної діяльності;
- принцип гуманізації, демократизації та оптимізації педагогічного процесу;
- принцип особистісно зорієнтованого та індивідуально-диференційованого підходу до дитини під час навчання;

– принцип інтеграції, системності, орієнтування на психологічний вік, на основі сфери дійсності під час визначення змісту програми та шляхів її реалізації в освітньо-виховному процесі.

Викладач хореографії початкових мистецьких закладів повинен орієнтуватись на вимоги до проведення уроків відповідно до видів хореографічного мистецтва. Основою всієї хореографії, як відомо, є класичний танець, який має свої «канони» при викладанні цього предмету. Фундаментальним дослідженням з означеної проблеми є праця Г. Березової [1, 14]. Автор надала методичні поради щодо виховання, навчання та виховної роботи в дитячому балеті, описує класичні тренувальні вправи. Також є ескізи та приблизний репертуар уроків для кожного навчального року. Уроки народно-сценічного танцю допомагають юним танцівникам ознайомитись з хореографічним мистецтвом танців народів світу, які цікаві не тільки характером та манерою виконання, але й хореографічною лексикою, цікавими побутовими, сюжетними танцями [2, 232].

На думку автора статті, народний танець є основою для вивчення інших танцювальних напрямків. Викладання предмету «Народно-сценічний танець» полягає у вивченні різних танцювальних технік, які є основою для відтворення хореографічного образу, органічно поєднаного з музикою, яка є одним із основних елементів танцювальної освіти. Перебуваючи в постійній еволюції, народний танець у своєму арсеналі використовує прогресивні методи та збагачує коло виразних засобів відповідно до вимог часу. Нестримна вимога оволодіти сучасними напрямками хореографічного мистецтва зміщує народну хореографію і намагається відвести їй другорядне місце, тому методика викладання основ народного танцю на сцені змушує викладача постійно тримати дітей у пошуку нового варіативного танцю. Інтерес дітей до народної хореографії можливий лише тоді, коли педагог використовуватиме у своїй роботі сучасні методи, які будуть базуватися на науково-теоретичних положеннях та підкорятися принципам дидактики [10, 109; 14, 504].

Сучасний танець все частіше використовується в різноманітних мистецьких заходах та проектах, все більше молодих людей зацікавлені в його вивченні. Хореографічне мистецтво сучасного напрямку в Україні все ще розвивається. Мине деякий час, поки сучасний танець зазнає певної

трансформації в культурному шарі зі своїми канонами та законами [4, 57; 7, 2].

Організація дозвілля в навчальних установах позашкілля має велике значення, яке полягає в залученні дітей та юнацтва до аматорських колективів. Таким чином, основне завдання педагога прикріпити любов до танцювального мистецтва, розвинути естетичний смак. На сьогодні позашкілля є потужними закладами профільної та допрофесійної підготовки та співпрацюють з вищими закладами освіти [3, 10; 9, 320–323; 15, 14].

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше було комплексно досліджено основні принципи освіти на уроках хореографії.

Висновки. Аналізуючи структуру уроків за видами хореографічного мистецтва, доцільно врахувати такі основні критерії щодо викладання хореографії в цілому:

- врахування вікових особливостей;
 - правильний розподіл фізичного навантаження;
 - планування уроків із використанням інноваційних методів навчання;
 - застосування принципів навчання хореографії;
 - розробка методів та прийомів проведення уроків з хореографії;
 - підбір репертуару для хореографічних постановок відповідно до вікових особливостей;
 - виховання художнього естетичного смаку.
- Подальших розвідок потребує питання структурної поетапності надання освітніх послуг від початкової митецької освіти до фахової передвищої та вищої освіти, які б визначали системність у всіх принципах хореографічної підготовки.

Література

1. Березова Г. А. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. Київ: Музична Україна, 1990. 256 с.
2. Голдрич О. С. Танцюймо разом: танці з репертуару народних ансамблів вишів м. Львова: «Черемош», «Полонина», «Підгір'я». Львів: Сполом, 2006. 288 с.
3. Кузик О. Є. Організація дозвілля в навчальних установах позашкілля, шляхом залучення дітей та юнацтва до аматорських колективів. / Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції та Всеукраїнського семінару з сучасної хореографії. Львів: ЦТДЮГ, 2012. С 8–13.

4. Плахотнюк О. А. Стилї та напрямки сучасного хореографічного мистецтва. Львів: ЦТДЮГ, 2009. 80 с.

5. Тараканова А. П. Танцюйте з нами. Навчально-методичний посібник для вчителів хореографії (1-4 класів) і керівників хореографічних гуртків (початковий рівень) загально-освітніх і позашкільних навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2010. 160 с.

6. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 288 с.

7. Carey K., Moran A., Rooney B. Learning choreography: An investigation of motor imagery, attentional effort, and expertise in modern dance. *Frontiers in Psychology*. 2019. No. 10, Vol. MAR. Article number: 422.

8. Faulkner E. Choreography-specific cross-training and conditioning programs. *Physical Medicine and Rehabilitation Clinics of North America*. 2021. No. 32, Vol. 1. P. 103–115.

9. Heikkinen S. Dancing through life in a changing world: life course, historical time and serious leisure. *Leisure/ Loisir*. 2021. No. 45, Vol. 2. P. 301–330.

10. Ma F. Improving the teaching ability of dance major courses // *International Journal of Emerging Technologies in Learning*. 2021. No. 16, Vol. 4. P. 107–121.

11. Prada R. P., Fernández Á. M. Traditional dance didactics for the school: Bibliographic review. *Retos*. 2020. No. 41. P. 57–67.

12. Rudd J., Buszard T., Spittle S., O'Callaghan L., Oppici L. Comparing the efficacy (RCT) of learning a dance choreography and practicing creative dance on improving executive functions and motor competence in 6-7 years old children. *Psychology of Sport and Exercise*. 2021. No. 53. Article number: 101846.

13. Smith T., Filipa A., Riveron S., Paterno M., Bronner S. The dance functional outcome survey (DFOS) is reliable, valid, and responsive in pediatric dancers. *Journal of Dance Medicine & Science: Official Publication of the International Association for Dance Medicine & Science*. 2021. No. 25, Vol. 1. P. 9–17.

14. Sun G., Wong Y., Cheng Z., Geng W., Li X. DeepDance: Music-to-dance motion choreography with adversarial learning. *IEEE Transactions on Multimedia*. 2021. No. 23. P. 497–509.

15. Uspuriene A. B., Sniras S. Impact of dance sport on communication abilities of adolescents. *Teoriya i Praktika Fizicheskoy Kultury*. 2019. No. 2019, Vol. 1. P. 14–16.

References

1. Berezova, Gh.A. (1990). Classical dance in children's choreographic groups. Kyiv: Muzychna Ukrainia [in Ukrainian].
2. Gholdrych, O.S. (2006). Let's dance together: dances from the repertoire of folk ensembles of Lviv

universities: «Cheremosh», «Polonyna», «Pidhiryа». Lviv: Spolom [in Ukrainian].

3. Kuzyk, O.Ye. (2012). Organization of leisure in out-of-school educational institutions, by involving children and youth in amateur groups. In: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference and All-Ukrainian Seminar on Contemporary Choreography. 8–13. Lviv: CTDYG [in Ukrainian].

4. Plakhotnjuk, O.A. (2009). Styles and directions of modern choreographic art. Lviv: CTDYG [in Ukrainian].

5. Tarakanova, A.P. (2010). Dance with us. Educational and methodical manual for teachers of choreography (grades 1–4) and leaders of choreography groups (initial level) of general and out-of-school educational institutions. Vinnitsa: Nova knygha [in Ukrainian].

6. Shevchuk, A.S. (2016). Children's choreography: a textbook. Ternopil: Mandrivec [in Ukrainian].

7. Carey, K., Moran, A., & Rooney, B. (2019). Learning choreography: An investigation of motor imagery, attentional effort, and expertise in modern dance. *Frontiers in Psychology*, 10 (MAR), article number 422. [in English].

8. Faulkner, E. (2021). Choreography-specific cross-training and conditioning programs. *Physical Medicine and Rehabilitation Clinics of North America*, 32(1), 103–115 [in English].

9. Heikkinen, S. (2021). Dancing through life in a changing world: life course, historical time and serious leisure. *Leisure, Loisir*, 45(2), 301–330 [in English].

10. Ma, F. (2021). Improving the teaching ability of dance major courses. *International Journal of*

Emerging Technologies in Learning, 16(4), 107–121. [in English].

11. Prada, R.P., & Fernández, Á.M. (2020). Traditional dance didactics for the school: Bibliographic review. *Retos*, 41, 57–67. [in English].

12. Rudd, J., Buszard, T., Spittle, S., O'Callaghan, L., & Oppici, L. (2021). Comparing the efficacy (RCT) of learning a dance choreography and practicing creative dance on improving executive functions and motor competence in 6-7 years old children. *Psychology of Sport and Exercise*, 53, article number 101846. [in English].

13. Smith, T., Filipa, A., Riveron, S., Paterno, M., & Bronner, S. (2021). The dance functional outcome survey (DFOS) is reliable, valid, and responsive in pediatric dancers. *Journal of Dance Medicine & Science: Official Publication of the International Association for Dance Medicine & Science*, 25(1), 9–17. [in English].

14. Sun, G., Wong, Y., Cheng, Z., Geng, W., & Li, X. (2021). DeepDance: Music-to-dance motion choreography with adversarial learning. *IEEE Transactions on Multimedia*, 23, 497–509. [in English].

15. Uspuriene, A.B., & Sniras, S. (2019). Impact of dance sport on communication abilities of adolescents. *Teoriya i Praktika Fizicheskoy Kultury*, 2019(1), 14–16. [in English].

*Стаття надійшла до редакції 12.10.2021
Отримано після доопрацювання 25.10.2021
Прийнято до друку 29.10.2021*